

Kertasuorituskerroimet 1.1.2017 alkaen**Sisällys**

1	Yleistä kertasuorituksista.....	1
2	Lapseneläkkeen kertasuorituskerroimet	1
3	Vanhuuseläkkeen ja leskeneläkkeen kertasuorituskerroimet	2
4	Työkyvyttömyys- ja vastaisen vanhuuseläkkeen kertasuorituskerroimet	3
5	Kuntoutustuen kertasuorituskerroimet.....	3
6	Muutokset vuoden 2016 kerroimista vuoden 2017 kerroimiin.....	4
6.1	Uusi kuolevuusperuste	4
6.2	Pääoma-arvokertoimien laskennassa käytettäväksi koroksi 2 % ..	4
6.3	Ikäsiirtojen tasoitus	4
6.4	Muutosten ennakointi.....	4
6.5	Kuntoutustuen kerroimien uusi esitystapa.....	5
6.6	Muutokset kuvioina.....	6

1 Yleistä kertasuorituksista

Tässä muistiossa esitetään kertasuorituskerroimien laskentamenetelmä, kun kertasuorituksen ajankohta on 1.1.2017 tai sen jälkeen. Lisäksi kerrotaan kertasuorituskerroimien muutoksista vuodesta 2016 vuoteen 2017.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antoi 1.1.2017 alkaen sovellettavia eläkkeensaajan tasaikävuosia vastaavia kerroimia koskevan kertasuoritusasetuksen 28.11.2016 (1039/2016). Eläkkeensaajan kuukauden tarkkuudella olevaa ikää vastaavat kerroimet julkaistaan Eläketurvakeskuksen Työeläkelakipalvelussa.

Eläkkeen kertasuorituksista säädetään TyEL:n 114 §:ssä. Jos vanhuuseläke, perhe-eläke, täysi työkyvyttömyyseläke tai täysi kuntoutustuki on ennen ensisijaisen etuuden vähentämistä pienempi kuin 20 euroa/kk, eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena ilman eläkkeensaajan suostumusta. Jos eläke on 20–50 euroa/kk, eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena eläkkeensaajan suostumuksella. Rahamäärät ovat vuoden 2004 tasossa. Kertasuorituksen rajamääriä korotetaan vuosittain palkkakertoimella.

Kertasuoritus lasketaan kertomalla vuotuinen eläke eläkkeensaajan ikää vastaavalla kertasuorituskerroimella. Poikkeuksena on kuntoutustuki, jonka osalta kertasuorituskerroimet esitetään kuntoutustuen keston liittyvinä kerroimina.

2 Lapseneläkkeen kertasuorituskerroimet

Kerroimien laskentakaava on seuraava:

$$\bar{a}_{\overline{n}|} = \frac{1 - e^{-n\delta}}{\delta} = \frac{1 - e^{-n \ln(1+i)}}{\ln(1+i)},$$

missä n on lapseneläkkeen pääteikään jäljellä oleva aika ja i on korko.

Korkoutuvuus $\delta = \ln(1,0200)$. Lapseneläkkeen kertasuorituskerroimet annetaan pääteillä 18 vuotta, 21 vuotta ja 24 vuotta.

3 Vanhuuseläkkeen ja leskeneläkkeen kertasuorituskerroimet

Kertoimien laskentakaava: $\frac{\bar{N}_x}{D_x}$ (miehille ja naisille omat N- ja D -luvut)

Korko $i = 2,00\%$

Kuolevuus

- TyEL
- Ikäsiirrot on saatu sovittamalla suora TyEL:n laskuperusteiden mukaisiin kokonaislukuikäsiirtoihin.
- Kertasuorituskerroimeen liittyvän iän vuonna 2021 täyttävän henkilön syntymävuosi määrittää ikäsiirron, jota käytetään kyseisen ikäisten henkilöiden kertasuorituskerroimen laskennassa.

Miehille ja naisille saadaan yhteinen kertasuorituskerroin laskemalla painotettu keskiarvo miehille ja naisille erikseen lasketuista pääoma-arvokerroimista. Painoina on käytetty Tilastokeskuksen Väestörakenne vuoden 2015 lopussa -tilaston tietoja.

Taulukko 1.

Ikäsiirrot. Ikäsiirrot on laskettu sovittamalla suora TyEL-laskuperusteiden mukaisiin ikäsiirtoihin.

Syntymävuosi	Ikäsiirto	Syntymävuosi	Ikäsiirto	Syntymävuosi	Ikäsiirto	Syntymävuosi	Ikäsiirto	Syntymävuosi	Ikäsiirto
1930	4,10	1948	1,10	1966	-1,90	1984	-4,90	2002	-7,90
1931	4,00	1949	1,00	1967	-2,00	1985	-5,00	2003	-8,00
1932	3,80	1950	0,80	1968	-2,20	1986	-5,20	2004	-8,20
1933	3,60	1951	0,60	1969	-2,40	1987	-5,40	2005	-8,40
1934	3,50	1952	0,50	1970	-2,50	1988	-5,50	2006	-8,50
1935	3,30	1953	0,30	1971	-2,70	1989	-5,70	2007	-8,70
1936	3,10	1954	0,10	1972	-2,90	1990	-5,90	2008	-8,90
1937	3,00	1955	0,00	1973	-3,00	1991	-6,00	2009	-9,00
1938	2,80	1956	-0,20	1974	-3,20	1992	-6,20	2010	-9,20
1939	2,60	1957	-0,40	1975	-3,40	1993	-6,40	2011	-9,40
1940	2,50	1958	-0,50	1976	-3,50	1994	-6,50	2012	-9,50
1941	2,30	1959	-0,70	1977	-3,70	1995	-6,70	2013	-9,70
1942	2,10	1960	-0,90	1978	-3,90	1996	-6,90	2014	-9,90
1943	2,00	1961	-1,00	1979	-4,00	1997	-7,00	2015	-10,00
1944	1,80	1962	-1,20	1980	-4,20	1998	-7,20		
1945	1,60	1963	-1,40	1981	-4,40	1999	-7,40		
1946	1,50	1964	-1,50	1982	-4,50	2000	-7,50		
1947	1,30	1965	-1,70	1983	-4,70	2001	-7,70		

SU/Vakuutusmatemaattinen yksikkö

7.12.2016

4 Työkyvyttömyys- ja vastaisen vanhuuseläkkeen kertasuorituskertoimet

Kertoimien laskentakaava on seuraava:

$$\bar{a}_{[x]+(t-x):w}^{\overline{iii}} + \frac{\bar{N}_w}{D_x},$$

missä $w = 65$ on ikä, jossa kertoimen laskennassa työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Korko $i = 2,00\%$

Kesto $= t - x = 3$ vuotta = 36 kk. Kestolla tarkoitetaan työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuman ja kertasuorituksen maksamisen välistä aikaa.

Vastaisen vanhuuseläkkeen osalta kuolevuus on kuten edellä on kerrottu kohdassa 3 alkaneen vanhuuseläkkeen kohdalla. Vastaisen vanhuuseläkkeen kertasuorituskertoimet lasketaan miehille ja naisille erikseen ja niistä otetaan painotettu keskiarvo kuten edellä on kuvattu.

5 Kuntoutustuen kertasuorituskertoimet

Kuntoutustuen kertasuorituskertoimina käytetään alkaneen työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvokertoimia (ilman työkyvyttömyyseläkkeen jatkona maksettavaa vanhuuseläkettä). Kuntoutustuen kertasuorituskerroin on sitä ikää vastaava alkaneen työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvokerroin, joka saadaan, kun 65 vuoden iästä vähennetään aika, jolta kuntoutustuki tulee kertasuorituksena maksettavaksi. Kuntoutustuen kertasuorituskertoimet esitetään kuntoutustuen ajalliseen keston perustuvina kertoimina.

Alkaneen työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvokertoimen laskennassa käytettävä korko: 2,00 %.

6 Muutokset vuoden 2016 kertoimista vuoden 2017 kertoimiin

Kertasuorituskerroimet päivitetään vuodesta 2017 alkaen uuden kuolevuusperusteen takia ja tulevan ajan pääteiän nousun takia.

6.1 Uusi kuolevuusperuste

Uudesta kuolevuusperusteesta johtuen vuoden 2017 alusta lähtien naisille ja miehille on omat N- ja D-luvut, mutta yhteiset ikäsiirrot. Aiemmin naisille ja miehille käytettiin samoja N- ja D-lukuja, mutta erillisiä ikäsiirtoja. Tämä vaikuttaa kertasuorituskerroimiin seuraavasti:

- muutos alkaneen vanhuuseläkkeen, leskeneläkkeen ja vastaisen vanhuuseläkkeen kertoimien laskentaan.
- vaikutus vanhuuseläkkeenä jatkuvan työkyvyttömyyseläkkeen kertoimiin vastaisen vanhuuseläkkeen kertoimien kautta
- ei vaikutusta lapseneläkkeen kertoimiin eikä kuntoutustuen kertoimiin.

6.2 Pääoma-arvokerroimien laskennassa käytettäväksi koroksi 2 %

Pääoma-arvokerroimien laskennassa on kertasuorituskerroimia määriteltäessä alettu käyttää nykyisen **3 prosentin koron sijaan 2 prosentin korkoa**. Korko oli kolme prosenttia, koska kyseistä korkoa käytetään vastuulaskennassa. Jatkossa käytetään samaa korkoa kuin mitä käytetään elinaikakerroimen laskennassa eli kahden prosentin korkoa. Sekä elinaikakerroin että kertasuorituskerroin vaikuttavat suoraan eläkkeen määrään ja näissä on johdonmukaista käyttää samaa korkoa. Elinaikakerroimen laskentaan valittua kahden prosentin korkoa on perusteltu mm. hallituksen esityksessä HE 242/2002 vp seuraavasti: ”Elinaikakerroimen laskennassa käytettävä korko muodostuu yleisen korkotason ja eläkkeiden tarkistamisessa käytettävän indeksin erotuksena. Elinaikakerroimen vaikutus on sitä suurempi, mitä korkeampaa korkoa käytetään. Elinaikakerroimen koroksi ehdotetaan 2 prosenttia. Sen valinnassa on otettu huomioon korkojen ja eläkkeiden tarkistusindeksin pitkän aikavälin odotettu kehitys.”

6.3 Ikäsiirtojen tasoitus

Pääoma-arvokerroimien laskennassa TyEL:n laskuperusteiden mukaisten ikäsiirtojen sijaan on kertasuorituskerroimia määriteltäessä alettu käyttää ns. tasoitettuja/lineaarisia ikäsiirtoja, jotka on saatu sovittamalla suora TyEL:n laskuperusteiden mukaisiin kokonaislukuikäsiirtoihin. TyEL:n laskuperusteiden mukaiset ikäsiirrot määräytyvät syntymävuosikymmenen mukaan. Kertasuorituskerroimien laskennassa käytetyt lineaariset ikäsiirrot määräytyvät syntymävuoden mukaan. TyEL:n laskuperusteiden mukaisten ikäsiirtojen käyttäminen olisi johtanut kertasuoritusten hyppäksenomaisiin eroihin vierekkäisissä ikäluokissa joka kymmenennen ikäluokan kohdalla.

6.4 Muutosten ennakointi

Kun eläkettä kertasuoritetaan, kertasuorituskerroin valitaan eläkkeensaajan iän perusteella eikä syntymävuoden perusteella. Tulevan ajan pääteikä ja pääoma-

arvokertoimien laskennassa käytettävät ikäsiirrot sen sijaan määräytyvät syntymävuoden perusteella.

Kun samoja kertasuorituskerroimia käytetään useamman vuoden ajan, tulee kertasuorituskerroimiin vääristymiä kertasuoritusasetuksen voimaantulohetkelle kiinnitettyjen tulevan ajan pääteikien ja ikäsiirtojen takia. Vuodesta 2017 alkaen kertasuorituskerroimien laskennassa on ennakoitu tulevan ajan pääteikien ja ikäsiirtojen muutoksia.

Tulevan ajan pääteikä muuttuu nykyisestä 63 ikävuodesta syntymäikäluokakohtaiseksi. Kertasuorituskerroimien laskennassa on vuodesta 2017 lähtien ennakoitu tulevia muutoksia käyttämällä pääteikänä **65 vuotta** seuraavasti:

- Toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksen yhteydessä tilitettävän vastaisen vanhuuseläkkeen alkamisen ikä on muutettu nykyisestä 63 ikävuodesta 65 vuoteen.
- Kuntoutustuen kertasuorituskerroimena on käytetty sitä ikää vastaavaa toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvokerrointa, joka saadaan, kun 63 vuoden iästä on vähennetty aika, jolta kuntoutustuki tulee kertasuorituksena maksettavaksi. Nykyisen 63 vuoden iän sijaan on siirrytty käyttämään 65 vuoden ikää.

Kertasuoritusasetuksen voimaantulohetkelle kiinnitettyjen ikäsiirtojen takia vuodesta toiseen samoina pidettävät kertasuorituskerroimet vääristyvät joka vuosi yhdelle ikäluokalle lisää. Esimerkiksi vuonna 2017 65 vuotta täyttävä henkilö on syntynyt vuonna 1952 ja vuonna 2018 65 vuotta täyttävä on syntynyt vuonna 1953, jolloin ikäsiirrot ovat erilaiset. Kertasuorituskerroimien laskennassa **ikäsiirrosta johtuvia pääoma-arvokertoimien arvojen muutoksia on ennakoitu 5 vuodella**. Toisin sanoen kertasuorituskerroimiin liittyvän iän vuonna 2021 täyttävän henkilön syntymävuosi määrittää ikäsiirron. Olisi etuudensaajan kannalta haitallista, mikäli ikäsiirtojen muutoksia ei ennakoitaisi.

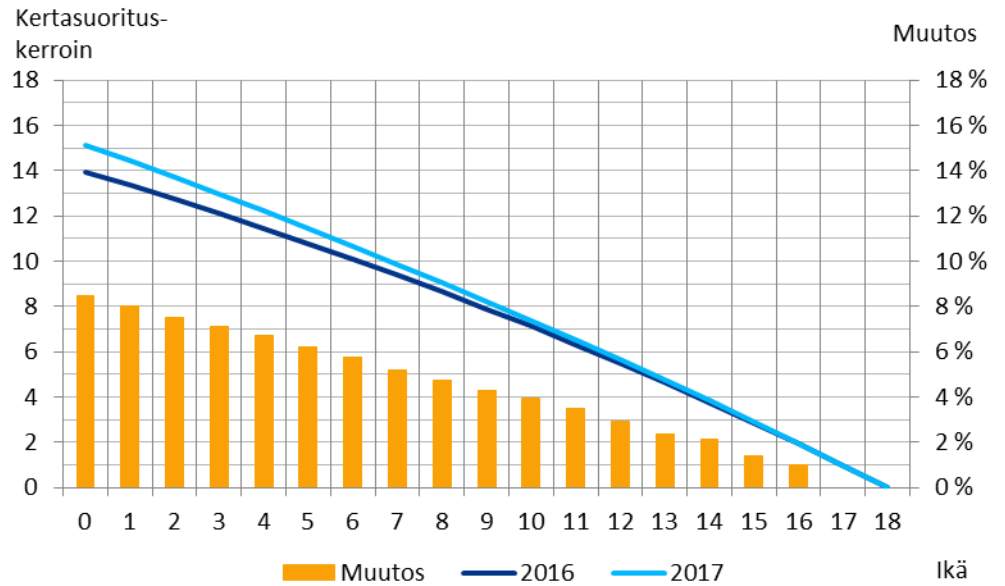
6.5 Kuntoutustuen kertoimien uusi esitystapa

Kuntoutustuen kertasuorituskerroimien esitystapa asetuksessa muuttui. Vuoden 2016 loppuun asti kuntoutustuen kertasuorituskerrointaulukosta valitaan kerroin, joka vastaa ikää, joka saadaan, kun vanhuuseläkeiästä (63 vuotta) vähennetään kuntoutustuen kesto. Vuoden 2017 alusta alkaen kuntoutustuen kerroimet esitetään suoraan kuntoutustuen keston mukaan. Esitystavan muutos ei vaikuta kertasuoritusten määriin.

6.6 Muutokset kuvioina

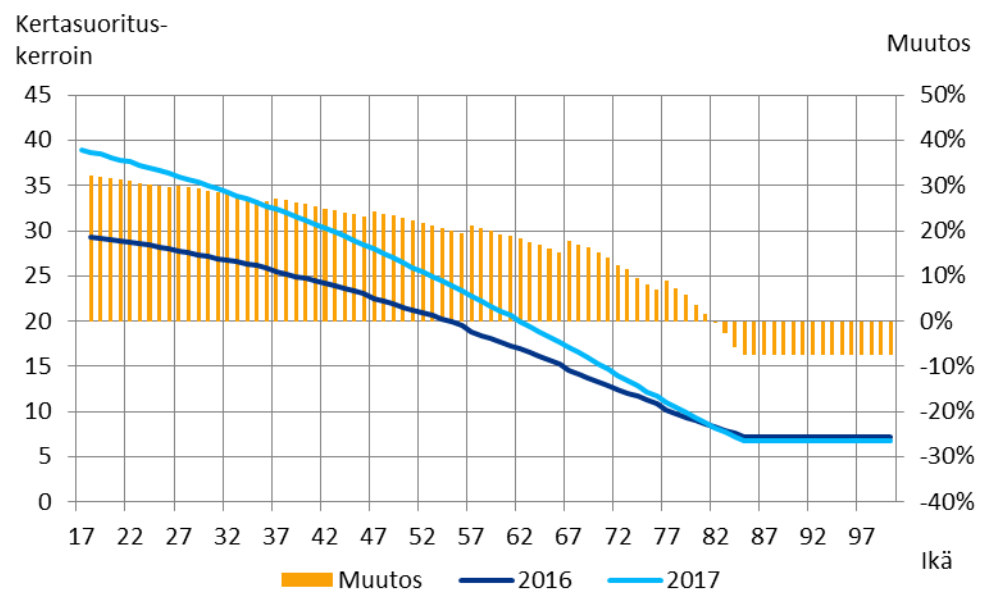
Kuvio 1.

Lapseneläkkeen kertasuorituskerroimet vuosina 2016 ja 2017 sekä muutos näiden välillä, päätteikä 18 vuotta. Muutos on positiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat suurempia ja negatiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat pienempiä.

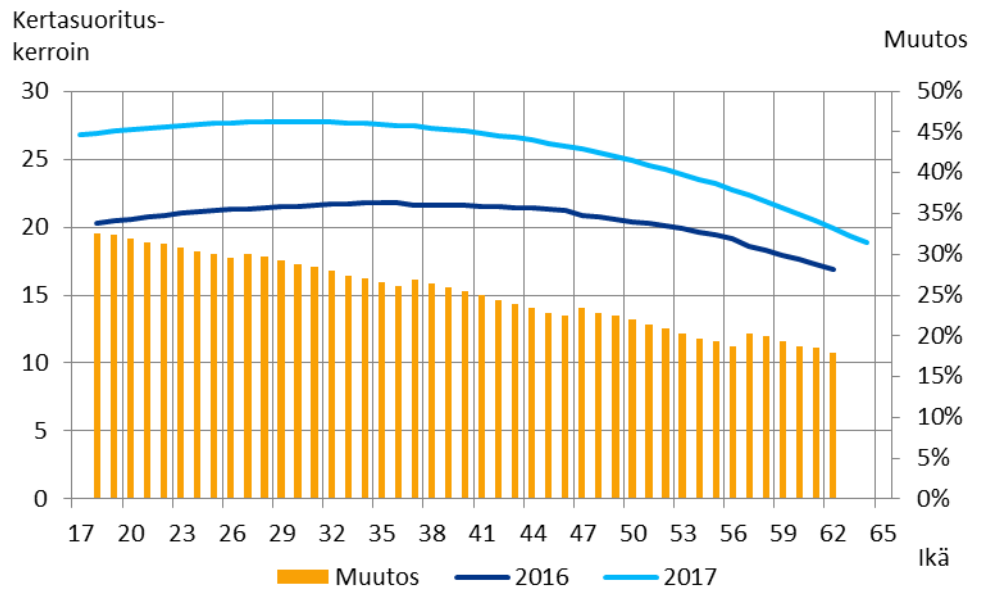
Kuvio 2.

Vanhuuseläkkeen ja leskeneläkkeen kertasuorituskerroimet vuosina 2016 ja 2017 sekä muutos näiden välillä. Muutos on positiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat suurempia ja negatiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat pienempiä.

Kuvio 3.

Työkyvyttömyyseläkkeen ja vastaisen vanhuuseläkkeen kertasuorituskerroimet vuosina 2016 ja 2017 sekä muutos näiden välillä. Muutos on positiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat suurempia ja negatiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat pienempiä.

Kuvio 4.

Kuntoutustuen kertasuorituskerroimet vuosina 2016 (pääteikä 63 v) ja 2017 (pääteikä 65 v) sekä näiden ero. Ero on positiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat suurempia ja negatiivinen, jos vuoden 2017 kertoimet ovat pienempiä.

